

การออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ Design and Development of Integrated Learning Units by Using Skill-Based Learning in French for Secretaries Course

สิริจิตต์ เดชอมรชัย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสชั้นปีที่ 4 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เรียนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการในปีการศึกษา 2554 รวมจำนวน 17 คน ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาหัวข้อเนื้อหาและทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านเลขานุการ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานด้านเลขานุการที่เลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 12 คน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้เนื้อหาเฉพาะของรายวิชา ทักษะการคิด และทักษะสังคม ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดการสอน นักศึกษาทุกคนมีผลการเรียนรู้ถึงเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ มีเจตคติต่องานอาชีพเลขานุการสูงขึ้น มีพฤติกรรมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างดี และนักศึกษามีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะเป็นฐานเป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะช่วยให้มีความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพเลขานุการ ได้พัฒนาทักษะต่างๆ ทั้งด้านภาษาฝรั่งเศส การค้นคว้าและสังเคราะห์ข้อมูลในการสร้างชิ้นงาน การประเมิน การตัดสินใจแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

The purpose of this research was to explore the success of using integrated learning units based on a skill-based approach by assessing the learning outcomes of the undergraduate French-major students who enrolled in the French for Secretaries class. The participants in this study included 17 French-major students in the fourth year from the Faculty of Liberal Arts who enrolled in the French for Secretaries class and 12 secretaries selected by means of purposive sampling. The design of the integrated lesson plans was based on content-specific skills, thinking skills, and social skills. The results indicated that, at the end of the course, every student attained an average score of 75 for the criteria listed beforehand, and that they had higher mean scores in the attitude survey towards secretarial work. The students also viewed that the skill-based learning was very effective as it helped them to improve their French language skills and provided them with practical knowledge for secretarial work. It also provided an opportunity for them to develop information searching and synthetic skills for the project work, as well as evaluation, problem-solving and cooperative working skills.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ ได้คิด ปฏิบัติจริง และมีการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เชื่อมโยงประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยกัน รูปแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริง โดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้นสามารถ

ทำได้หลายรูปแบบและหลายลักษณะ เช่น การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการ (integrated curriculum) ที่จะให้หลักประกันในขั้นต้นว่าผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้อง มองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาวิชา และให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยอาจเป็นหลักสูตรที่ใช้วิชาการหรือใช้อาชีพเป็นฐานของการบูรณาการ หรือการสร้างรายวิชาแบบบูรณาการ และหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ (e.g. อุดม คำชาติ, 2550; พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ, 2553; Fogarty, 1991)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะเป็นฐาน (Skill-based learning) เป็นแนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ทั้งนี้เพราะในยุคสมัยปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้มิได้มุ่งเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ในด้านความรู้เนื้อหาวิชาแก่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังต้องมุ่งพัฒนาทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมด้วย อาทิ ทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การสืบค้น การปฏิบัติ ทักษะทางสังคม ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมให้แก่ผู้เรียน ดังที่นาตยา บิลันธนานนท์ (2546) ได้แสดงทัศนะไว้ว่าทักษะเป็นเป้าหมายที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา การสอนแต่เนื้อหาข้อมูล ความรู้ ความจำให้แก่ผู้เรียนนั้นอาจไม่เพียงพอต่อการศึกษาในยุคปัจจุบัน หากใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การใช้ทักษะเป็นฐานความคิด (skill-based unit) นั้นเป็นการนำทักษะที่จำเป็นที่ผู้สอนเห็นว่าควรฝึกให้แก่ผู้เรียนนอกจากสอนเนื้อหาวิชาความรู้ ทั้งนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศต่างแสดงให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียน (บึงอร พุฒคง, 2544; สิริตา บัวเขียว, 2550; Laverty, 2000) ผลสรุปของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดเป็นเรื่องจำเป็นที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ รวมทั้งทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ

(ผ.485) ซึ่งผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทั้งด้านการใช้ภาษาฝรั่งเศสและเนื้อหาสาระด้านอาชีพที่ต้องอาศัยทักษะต่างๆ ที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกไปสู่โลกของการทำงาน อาทิ ทักษะการคิด การจัดการ การจัดระบบข้อมูลความรู้ ตลอดจนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น หากจะให้การเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าวเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนควรต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่างๆ เหล่านั้นในลักษณะองค์รวม ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงข้อจำกัดและข้อเสนอแนะต่างๆ ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับใช้ในการออกแบบงานวิจัย โดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ เช่น จากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา และจากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ อาทิ จากแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ยังได้คำนึงถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับด้านเจตพิสัยและด้านสังคม เช่น เจตคติของผู้เรียนที่มีต่องานอาชีพ เลขานุการ พฤติกรรมในการทำงานของกลุ่มของผู้เรียน

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนแบบองค์รวมให้เป็นผู้ที่มีความรู้เนื้อหาวิชา มีทักษะทางภาษา และรู้จักคิด ประเมินและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ตลอดจนมีทักษะทางสังคม รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นการช่วยปลูกฝังและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของบัณฑิต อันพึงประสงค์และเป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ (ผ.485)
2. เพื่อศึกษาผลของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ (ผ.485)
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ (ผ.485)

วิธีการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกภาษาฝรั่งเศสชั้นปีที่ 4 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เรียนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ (ผ.485) ในภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 17 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

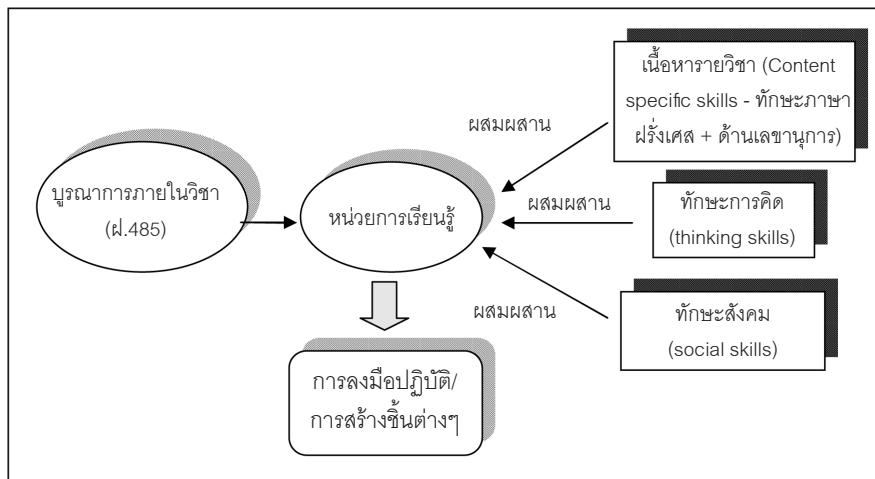
ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ทักษะเป็นฐานในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ ซึ่งประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรายวิชา เจตคติที่มีต่อภาษาอังกฤษ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐาน

3. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่

1) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาหัวข้อเนื้อหาและทักษะของหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับหัวข้อเนื้อหา ทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านเลขานุการ การเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษา

2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐาน ความคิด ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เน้นการบูรณาการทักษะหลายๆ ทักษะ โดยปรับจากรูปแบบ Nested Model ตามแนวคิดของ Fogarty (1991) ได้แก่ ทักษะภาษาฝรั่งเศสและเนื้อหาวิชาในบริบทที่เกี่ยวข้องกับงานเลขานุการ (content-specific skills) ทักษะการคิด (thinking skills) และ ทักษะสังคม (social skills) โดยมีกรอบแนวคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
โดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิด

โดยในแต่ละหน่วยมีการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน

- การทบทวนและกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน การทำกิจกรรมก่อนการสอน (pré-activités) เช่น จากการพูดคุย อภิปราย การใช้สื่อภาพหรือวีดิทัศน์ เป็นต้น

กิจกรรมการสอน

- การสอนเนื้อหาสาระของหน่วยการเรียนรู้จะเน้นการบูรณาการทักษะภาษาฝรั่งเศสในเชิงทักษะสัมพันธ์ (เช่น ฟัง/ดู-พูด/เขียน อ่าน-พูด/เขียน) และเนื้อหาด้านงานเลขานุการ ทักษะการคิด และทักษะสังคมของผู้เรียน โดยผ่านการทำชิ้นงานต่างๆ ทั้งงานเดี่ยว งานคู่ และงานกลุ่ม รวมทั้งการทำโครงงานเป็นกลุ่มในหน่วยสุดท้าย

ตัวอย่าง

- ให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม และนำข้อมูลมาศึกษาและอภิปรายกันในกลุ่มเพื่อเลือกสรรและจัดระบบข้อมูล โดยนำเสนอในรูปแบบแผนผังลำดับความคิด (concept mapping) ในระหว่างนี้ผู้สอนประเมินพฤติกรรมและการแสดงบทบาทภายในกลุ่มและการทำงานกลุ่ม
- กลุ่มที่ได้รับหัวข้อเดียวกันมารวมกันเพื่ออภิปราย จัดประเภทข้อมูล ประเมินชิ้นงาน และลงความเห็นเลือกชิ้นงาน และตัวแทนกลุ่มที่จะนำเสนอผลงานหน้าห้อง
- ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าห้องเป็นภาษาฝรั่งเศส ในระหว่างนี้สมาชิกกลุ่มอื่นๆ ตั้งคำถามเป็นภาษาฝรั่งเศสเพื่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

กิจกรรมการวัดและประเมินผล

- ผู้สอนประเมินการนำเสนอผลงานของผู้เรียน ให้คำแนะนำเพิ่มเติม และให้ผู้เรียนช่วยกันแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาฝรั่งเศส
- ผู้เรียนอภิปรายร่วมกันและลงความเห็นว่าชิ้นขอผลงานของกลุ่มใดพร้อมให้เหตุผล
- ฝึกการแก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาฝรั่งเศสด้วยตนเอง (auto-correction)

3) แบบสำรวจเจตคติของผู้เรียนที่มีต่องานอาชีพเลขานุการ โดยใช้เทคนิคของ Likert การสร้างข้อคำถามประกอบด้วยระดับความเห็น/ระดับความรู้สึกรู้สึก 5 ตัวเลือก ได้แก่ มากที่สุด มาก ไม่แน่ใจ น้อย น้อยที่สุด

4) แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียน ประกอบด้วย

4.1 การสังเกตและประเมินพฤติกรรมโดยผู้วิจัย ได้แก่ การประเมินพฤติกรรมและการแสดงบทบาทภายในกลุ่ม การประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และการประเมินปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับผู้อื่น

4.2 การสังเกตและประเมินพฤติกรรมโดยผู้เรียน ได้แก่ การประเมินบทบาทหน้าที่ของตนเองในการทำงานกลุ่ม และการประเมินพฤติกรรมของเพื่อนในกลุ่ม

5) แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นลักษณะการประเมินตนเอง (auto-evaluation) และการประเมินโดยเพื่อน (peer evaluation) ประกอบด้วยแบบบันทึกการเรียนรู้หลังจบหน่วยการเรียนรู้ แบบบันทึกการเรียนรู้ในการทำงานกลุ่ม และแบบประเมินการนำเสนอโครงงานของเพื่อน

4. การดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 สอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาหัวข้อเนื้อหาและทักษะของหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานด้านเลขานุการที่เลือกมาแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 12 คน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 unités ได้แก่ 1) Le monde de l'entreprise 2) Le travail d'une secrétaire 3) La communication professionnelle และ 4) Projet: Le monde du travail

ระยะที่ 2 หลังจากได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ออกแบบขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

• ก่อนการทดลองสอน

1. สืบรวจเจตคติที่มีต่องานอาชีพเลขานุการเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเปรียบเทียบผลกับคะแนนเจตคติหลังการทดลองสอน
2. แนะนำรายวิชา วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน การทำชิ้นงาน แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น

• ระหว่างการทดลองสอน

1. ทดลองสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง รวมเวลาทั้งสิ้น 16 สัปดาห์ (3 ชั่วโมง/สัปดาห์) หรือหนึ่งภาคการศึกษา
2. ในระหว่างการเรียนการสอนนั้น ผู้เรียนจะได้รับมอบหมายให้ทำชิ้นงานต่างๆ ทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม เช่น การทำโครงงานเป็นกลุ่มตามหัวข้อที่สนใจ
3. ในระหว่างการดำเนินการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้จัดบันทึกหลังสอน ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้และพฤติกรรมแสดงบทบาทในการทำ

กิจกรรมกลุ่มของผู้เรียน ในขณะเดียวกันได้ให้ผู้เรียนบันทึกและประเมินพฤติกรรมการทำงานภายในกลุ่มของตนด้วย

4. ผู้เรียนจัดบันทึกการเรียนรู้ของตนเองหลังจบการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม

• หลังการทดลองสอน

1. สัมภาษณ์เจตคติที่มีต่อการทำงานอาชีพเลขานุการของนักศึกษาอีกครั้ง โดยใช้แบบสำรวจชุดเดียวกับแบบวัดก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบว่าคะแนนเจตคติของนักศึกษาสูงขึ้นจากเดิมหรือไม่

2. วัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการของนักศึกษา โดยพิจารณาจากผลการวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา โดยได้ตั้งเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยไว้ที่ร้อยละ 75

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาภาษาอังกฤษฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ (ผ.485) โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเจตคติของนักศึกษาที่มีต่องานอาชีพเลขานุการก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปฏิบัติงานด้านเลขานุการ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

4. ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากบันทึกการเรียนรู้และแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษา โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลสำรวจความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาหัวข้อเนื้อหาและทักษะ

ผลการสำรวจความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาหัวข้อเนื้อหาและทักษะของหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ (ผ.485) พบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรมีการเรียนรู้หัวข้อเนื้อหาในประเด็นการเขียนจดหมายธุรกิจรูปแบบต่างๆ การจัดบันทึกรายงานการประชุม การสนทนาทาง

โทรศัพท์และจดบันทึกข้อความ (ร้อยละ 91.7) รองลงมา ได้แก่ การเขียนบันทึก Agenda แบบฝึกหัดเสริมภาษาฝรั่งเศสด้านเลขานุการ (ร้อยละ 66.7) การเขียนบันทึกข้อความ การเขียนรายงาน และความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพเลขานุการ (ร้อยละ 58.3) ดังแสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หัวข้อเนื้อหาและความรู้ด้านงานเลขานุการ

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. การเขียนจดหมายสมัครงาน	5	41.7
2. การเขียนจดหมายธุรกิจรูปแบบต่างๆ	11	91.7
3. การเขียนบันทึก Agenda	8	66.7
4. การเขียนบันทึกข้อความ	7	58.3
5. การจดบันทึกรายงานการประชุม	11	91.7
6. การเขียนรายงาน	7	58.3
7. การนำเสนอรายงาน	5	41.7
8. การสนทนาทางโทรศัพท์และจดบันทึกข้อความ	11	91.7
9. คำศัพท์เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์สำนักงาน	5	41.7
10. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร	5	41.7
11. ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบองค์กรฝรั่งเศส	6	50.0
12. ความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพเลขานุการ	7	58.3
13. ความรู้เกี่ยวกับการจัดประชุมต่างๆ	6	50.0
14. แบบฝึกหัดเสริมภาษาฝรั่งเศสด้านเลขานุการ	8	66.7
15. อื่นๆ ได้แก่ การเสริมบุคลิกภาพ การใช้เหตุผลอย่างมีตรรกะ	1	8.3

2. ผลการเรียนรู้ในการเรียนของนักศึกษาหลังการจัดการสอน

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาฟ.485 ภายหลังการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้พบว่าคะแนนสูงสุดคิดเป็นร้อยละคือ 87.58 และคะแนนต่ำสุดคือร้อยละ 80.83 โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 84.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ให้เกิดผลได้เป็นอย่างดี

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติที่มีต่องานอาชีพ เลขานุการ

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติของนักศึกษาที่มีต่องานอาชีพเลขานุการก่อนและหลังการจัดการสอน พบว่านักศึกษามีเจตคติต่องานอาชีพเลขานุการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ดูตารางที่ 2) แสดงว่าแผนการจัดการเรียนแบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพเลขานุการได้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่องานอาชีพเลขานุการก่อนและหลังสอน

รายการ	จำนวน	μ	σ
ก่อนเรียน	17	111.65	11.94
หลังเรียน		119.17	11.78

4. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

• การสังเกตและประเมินพฤติกรรมโดยผู้วิจัย

จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการแสดงบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่มพบว่าพฤติกรรมของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในขั้นปฏิบัติได้ดี โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องกระตุ้นหรือตักเตือนให้แสดงพฤติกรรม ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการอธิบายงานให้เพื่อนฟัง การสอบถามความคิดเห็น การขมวดและสรุปประเด็น และการประนีประนอมความขัดแย้ง ในระยะแรกนั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนดีมักจะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้อธิบายงานให้เพื่อนฟัง รวมทั้งเป็นผู้สอบถามความคิดเห็นจากเพื่อนๆ ในกลุ่ม และจะเป็นผู้ขมวดและสรุปประเด็นอยู่เสมอ ซึ่งก็สามารถแสดงบทบาทได้เป็นอย่างดีทุกกลุ่ม ในระยะหลัง สมาชิกผู้อื่นได้มีโอกาสแสดงบทบาทเหล่านี้บ้าง ซึ่งก็อยู่ในบรรยากาศของการยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่มีการขัดแย้งกันภายในกลุ่ม นอกจากนี้พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างดี ทั้งกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อนในห้องและกับผู้สอน ในทำนองเดียวกันผลจากแบบบันทึกแสดงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในขั้นปฏิบัติได้ดีในประเด็นเกี่ยวกับการตรวจสอบความเข้าใจของ

เพื่อนภายในกลุ่ม การวางแผนเตรียมการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน รวมทั้งการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็น และการให้กำลังใจและชมเชยซึ่งกันและกัน ไม่เพียงแต่ภายในกลุ่มของตนเองเท่านั้น แต่ยังมีการชมเชยและให้กำลังใจกันในระหว่างกลุ่มด้วย

• การสังเกตและประเมินพฤติกรรมโดยผู้เรียน

ผลจากการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของตนเองพบว่า นักศึกษาทุกคนประเมินว่าตนปฏิบัติได้ดีในประเด็นการมีส่วนร่วมในกลุ่ม การให้ความช่วยเหลือเพื่อน และการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ส่วนประเด็นอื่นๆ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าตนปฏิบัติได้ดีแล้วเช่นกัน ได้แก่ อธิบายงานให้เพื่อนฟัง แสดงความรู้สึกของตนให้เพื่อนทราบ สรุปความคิดเห็นของเพื่อนและให้แนวทางแก่เพื่อน มีเพียงประเด็นเกี่ยวกับการขมวดประเด็นที่นักศึกษาส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองยังต้องปรับปรุง (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของตนเอง

รายการ	ปฏิบัติได้ดี	ต้องปรับปรุง
1. มีส่วนร่วมในกลุ่ม	17	0
2. อธิบายงานให้เพื่อนฟัง	16	1
3. ขมวดประเด็น	5	12
4. สรุปความคิดเห็นของเพื่อน	13	4
5. ให้ความช่วยเหลือเพื่อน	17	0
6. รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน	17	0
7. แสดงความรู้สึกของตนให้เพื่อนทราบ	15	2
8. ให้แนวทางแก่เพื่อน	11	6

(N = 17)

5. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการเรียนรู้

นักศึกษาเห็นว่าตนได้รับความรู้ ประสบการณ์ และทักษะต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างมาก อาทิ ทักษะภาษาฝรั่งเศสที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพเลขานุการ ในลักษณะทักษะสัมพันธ์ทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

อีกทั้งความรู้ด้านงานเลขานุการ วัฒนธรรมองค์กร การทำชิ้นงานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย วิธีการคิดและการบริหารจัดการ การวางแผนงาน วิธีการทำงาน อย่างเป็นระบบ ทักษะและความรู้ในการทำงานเป็นทีม ตลอดจนข้อคิดและประสบการณ์ในการทำงานและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

อภิปรายผล

1. ผลการทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ (ผ.485) ในครั้งนี้พบว่าผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ในรายวิชาสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจาก

1.1 ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ขึ้นได้มีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานด้านเลขานุการจึงทำให้หน่วยการเรียนรู้มีความหมาย สอดคล้องกับสถานการณ์จริงและความสนใจของผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ต้องการเตรียมความพร้อมสู่โลกอาชีพ ดังที่นักวิชาการหลายท่าน (นาดยา ปิณฑนานนท์, 2546; พิมพันธ์ เดชะคุปต์และคณะ, 2553) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าหน่วยการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนนั้นต้องมีความท้าทาย น่าสนใจ และจะต้องสามารถให้ผู้เรียนมองเห็นการนำความรู้ที่เรียนไปเชื่อมโยงใช้ได้ในชีวิตจริง

1.2 ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้มีการบูรณาการทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบกับผู้เรียนได้รับการฝึกฝนตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ มีการมอบหมายชิ้นงานและมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติและการฝึกฝนทักษะการคิด อย่างไรก็ตามหากจะมีการวิจัยในลักษณะเช่นนี้อีกอาจเพิ่มวิธีการให้ผู้เรียนถ่ายทอดกระบวนการคิดของตนด้วยวาจา (verbal report) เพื่อจะได้ข้อมูลแน่ชัดยิ่งขึ้นว่า นักศึกษาคิดอะไรและใช้วิธีการคิดอย่างไร มีกลวิธีในการจัดการแก้ปัญหาอย่างไร ในขณะทำกิจกรรมนั้นๆ เป็นต้น

2. ผลการทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการในครั้งนี้นักศึกษามีเจตคติต่องานอาชีพเลขานุการดีขึ้น อาจเนื่องจาก

2.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดความเข้าใจในงานหน้าที่เลขานุการ ผ่านทางการทำกิจกรรมและการทำชิ้นงานต่างๆ ที่มอบหมาย ประกอบกับผู้เรียนส่วนใหญ่ได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสบรรยากาศการทำงานของเลขานุการในสถานที่จริงและได้เห็นบริบทการทำงานในสภาพจริง จึงอาจทำให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีและมีความรู้สึกประทับใจ

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของตัวแปรด้านเจตพิสัย ดังข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานด้านเลขานุการที่เห็นว่าเจตคติที่ดีต่องานและอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้คำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่ออาชีพด้วย ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการ (สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์, 2546; ทิศนา ขัมมณี, 2550) ที่กล่าวว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนแบบบูรณาการคือการพัฒนาวิธีการเรียนรู้และการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและความต้องการของสังคม

3. ผลการทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับเลขานุการ พบว่านักศึกษา มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอน อาจเนื่องจาก

3.1 ผู้เรียนได้รับความรู้และประโยชน์อย่างมากจากกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่นักศึกษาได้บันทึกการเรียนรู้ว่านอกจากได้พัฒนาความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศสแล้ว ยังได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับงานด้านเลขานุการและยังได้ฝึกฝนทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการทำงานกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำโครงงานตามหัวข้อที่สนใจ ผู้เรียนจึงมีอิสระในการค้นคว้าเรียนรู้ตามหัวข้อที่ตนสนใจ ได้ฝึกฝนให้มีความรับผิดชอบและรู้จักการวางแผนงาน รวมทั้งการร่วมมือกันทำงานภายในทีม ดังที่นักวิชาการ (ทิศนา ขัมมณี, 2548; Cleaver, 1987) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือจะก่อให้เกิดข้อดี คือจะมีการแบ่งงาน มีการแลกเปลี่ยนสื่อสาร มีการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นต่างๆ อันจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นการกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจ เพราะช่วยให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเองเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการไปให้ถึง รวมทั้งวิธีการต่างๆ ที่จะนำมาใช้เพื่อให้งานของตนประสบความสำเร็จ

3.2 บรรยายากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอิสระ และทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงออก รวมทั้งมีกระบวนการกลุ่มที่มีบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน มีการชมเชย ให้กำลังใจกัน จึงอาจทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น รู้สึกสนุกในการเรียน ดังที่นักวิชาการหลายท่าน (Cohen & Dörnyei, 2002; Pascarella & Terenzini, 2005) ได้เน้นถึงบทบาทและความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร การยอมรับและเคารพบทบาทซึ่งกันและกัน ซึ่งหากได้มีการศึกษาในโอกาสต่อไป ควรสนับสนุนให้มีการหมุนเวียน (rotate) บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบภายในกลุ่มให้มากขึ้นด้วย

อนึ่งกล่าวได้ว่าผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (บึงอร พุฒคง, 2544; จินดา ยัญทิพย์, 2547; สรिता บัวเขียว, 2550; Laverty, 2000) ที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการใช้ทักษะเป็นฐานความคิดจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมทั้งด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย โดยเป็นการเรียนรู้ที่เน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติหรือสร้างชิ้นงานต่างๆ ผ่านทางหน่วยการเรียนรู้ที่ออกแบบให้ผู้เรียนได้บูรณาการความรู้ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ทักษะการคิด และทักษะสังคม ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นแนวทางในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. ในการออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการควรมีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างชัดเจน เช่น เมื่อผู้เรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้ ทักษะ หรือเจตคติในด้านใดบ้าง นอกจากนี้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ควรมีหัวข้อ เนื้อหาสาระ ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้หน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนานั้นนั้นมีความหมายและน่าสนใจสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดควรมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะต่างๆ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ดังเช่น ในการพัฒนาทักษะการคิดนั้นก็ควรมีกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาทักษะย่อยๆ ของการคิด อาทิ กิจกรรมการคิดเพื่อการเปรียบเทียบ การตั้งสมมติฐาน การสรุปความ และการประเมิน เป็นต้น

3. การส่งเสริมและพัฒนาการบูรณาการทักษะต่างๆ ได้แก่ ทักษะทางภาษาและเนื้อหาเฉพาะของรายวิชา ทักษะการคิด และทักษะสังคมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลนั้น ควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เช่น จากการทำชิ้นงานหรือโครงงานต่างๆ โดยอาจเป็นงานเดี่ยวที่สะท้อนให้เห็นการสร้างองค์ความรู้และการจัดระบบความคิดของผู้เรียน หรือเป็นงานกลุ่มที่อาจใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงบทบาทของตนในการให้คำปรึกษาแนะนำ (counselor) และเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ในการจัดการเรียนการสอนด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้รูปแบบในการบูรณาการแบบอื่นๆ เช่น การบูรณาการในกลุ่มวิชา การบูรณาการระหว่างวิชาหรือการบูรณาการที่ใช้วิธีการอื่นๆ เช่น การใช้พหุปัญญา (multiple intelligences based) การใช้กิจกรรมทางภาษาเป็นฐาน (activity based) หรือการใช้ชิ้นงานเป็นฐานความคิด (task-based unit) หรืออาจออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการบูรณาการของ Fogarty (1991) ในลักษณะอื่นๆ เช่น Threaded Model, Immersed Model, Shared Model เป็นต้น

2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้ทักษะเป็นฐานความคิดในรายวิชาอื่นๆ ที่เป็นรายวิชาที่เน้นเนื้อหา (content-subject) และการพัฒนาทักษะควบคู่กันไป เช่น รายวิชาประวัติศาสตร์ฝรั่งเศส รายวิชาภูมิศาสตร์ฝรั่งเศส รายวิชาวรรณกรรมฝรั่งเศส ซึ่งผลจากการวิจัยอาจทำให้ได้ข้อมูลที่น่าสนใจในการเปรียบเทียบผลกับการศึกษา

ครั้งนี้ หรืออาจศึกษาว่าทักษะของนักศึกษาที่ได้พัฒนาในรายวิชาหนึ่งจะสามารถถ่ายโอนไปยังรายวิชาอื่นๆ ได้หรือไม่

3. ควรมีการทำวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences) เช่น แรงจูงใจ (motivation) รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (learning style) เป็นต้น โดยอาจศึกษาความสัมพันธ์หรืออำนาจการทำนายของตัวแปรต่างๆ เหล่านี้ว่ามีผลต่อทักษะด้านการเรียนรู้ (learning skills) ทักษะการคิด (thinking skills) หรือทักษะทางสังคม (social skills) ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- จินดา ยัญทิพย์. (2547). การพัฒนากระบวนการบูรณาการทักษะการคิดในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้และเมตาคognition. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2548). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาคยา ปิลันธนาณนท์. (2546). จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ พเยาว์ ยินดีสุข และราชน มีศรี. (2553). การสอนด้วยโครงงาน การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สริตา บัวเขียว. (2550). การออกแบบและพัฒนารายวิชาภาษาอังกฤษโดยยึดแหล่งการเรียนรู้เป็นฐานสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์. (2546). **การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**.
กรุงเทพฯ: บุคพอยท์.
- บึงอรพุมคง. (2544). **การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาฝรั่งเศสแบบบูรณาการ
เนื้อหาและทักษะทางภาษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์-การสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุดม คำขาด. (2550). กระบวนทัศน์การออกแบบหลักสูตรแบบบูรณาการ.
วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 22(1), 15-23.
- Cleaver, B. (1987). Thinking about information: Skills for lifelong learning.
School Library Media Quarterly, 16(1), 29-31.
- Cohen, A.D., & Dörnyei, Z. (2002). Focus on the language learner: Motivation,
styles, and strategies. In N. Schmitt (Ed.), **An introduction to
applied linguistics** (pp. 170-190). London: Arnold.
- Fogarty, R. (1991). **How to integrate the curricula**. Palatine, Illinois:
IRI/Skylight Publishing.
- Laverty, C.Y. (2000). **Resource-based learning: Gateway to information
literacy**. Department of Information Studies, Aberystwyth
University.
- Pascarella, E.T., & Terenzini, P. (2005). **How college affects students**.
San Francisco: Jossey Bass.